

Ljusdals kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Färila skola i Ljusdals kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ljusdals kommun att senast den **8 november 2017** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Ljusdals kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Åtgärder

- Säkerställa att elevernas skolmiljö präglas av trygghet.

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att Färila skola brister i att tillförsäkra eleverna en skolmiljö som präglas av trygghet. Det är ett hårt språkbruk mellan elever och "skojbråk" förekommer. Även om skolan har vidtagit en rad åtgärder för att komma tillrätta med detta är det fortfarande många kränkningar mellan elever på skolan.

Föreläggande

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att inte alla elever på Färila skola tillförsäkras en trygg skolmiljö. Av tillsynen framgår att hårt språkbruk, "skojbråk" och kränkningar på sociala medier är vanligt förekommande, framförallt bland de äldre eleverna. Även om skolan har vidtagit en rad åtgärder för att komma tillrätta med detta visar utredningen att det fortfarande förekommer många kränkningar mellan elever på skolan.

I skollagen anges att utbildningen ska utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet.

I intervju med elever i årskurs 7-9 framkommer att verbala kränkningar mellan elever är vanligt förekommande, och några elever uppger att även fysiska kränkningar förekommer. Ett antal elever berättar i intervjuer att det inte är ovanligt att glåpord och

hånfulla yttringar, t.ex. rasistiska eller utifrån sexuell läggning, förekommer mellan elever. Några elever säger att det inte sker så ofta, medan andra elever uppger att kränkningarna sker dagligen och menar att eleverna har vant sig vid det hårda språkbruket. Ett par elever berättar i intervjuer att det vid upprepade tillfällen även sker fysiska kränkningar i form av nackgrepp, strypgrepp och att elever slår eller brottar ner någon annan elev. Flera elever berättar i intervjuer att elever lägger ut redigerade bilder eller bilder tagna i smyg på elever, på sociala medier. I intervjuer med lärare framkommer att de vet att det förekommer "skämtbråk" som inte är skämt för alla elever.

Av utredningen framgår vidare att lärare inte alltid uppmärksammar alla incidenter och kränkningar som sker mellan elever. Några elever berättar i intervjuer att lärarna inte rör sig inomhus i klassrum och korridorer under raster då kränkningar vanligtvis sker. Några elever beskriver i intervjuerna att elever inte kontaktar lärare när det sker kränkningar, en anledning är att elever är rädda för repressalier från andra elever. Att vuxna inte alltid finns där kränkningar sker uppges även i intervjuer med representanter för elevhälsan och lärare. De säger att det är "svår rastmiljö" med vrår och korridorer, och att det är svårt att se det som görs på fritiden. Lärarna berättar att de är medvetna om att rasterna är ett förbättringsområde och att de har pratat om att det skulle behövas rastaktiviteter.

Rektorn, lärare och elevhälsan ger exempel på främjande, förebyggande och åtgärdande arbete mot kränkningar. Rektorn uppger i intervju att lärare bland annat använder sig av värderingsövningar i undervisningen samt har mobilförbud. En lärare berättar i intervju att denne kontinuerligt använder sig av dramaövningar och aktivt arbetar mot härskartekniker i klasser. Detta arbete har enligt läraren gett ett positivt resultat. Värderingsövningar och aktuella ämnen tas upp i undervisningen som en del av respektive ämne, men inte alltid utifrån riskområden, uppger en lärare. Lärarna berättar också att mobiltelefoner samlas in sedan några veckor tillbaka på grund av en incident, att gemensamma aktiviteter på skolan numera inte sker klassvis och att själva aktiviteterna har förändrats så att alla elever inkluderas. I intervju med elevhälsan berättar en representant att denne och kuratorn haft samtal med flickorna i en årskurs på grund av att flickorna var osäkra och pojkarna styrde i klassen. Representanten uppger också att skolan vidtagit flera insatser vilket har förbättrat situationen i klassen.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Färila skola inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Ljusdals kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Undervisning och lärande

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Ljusdals kommun uppfyller författningarnas krav inom undervisning och lärande.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Ljusdals kommun uppfyller författningarnas krav inom extra anpassningar och särskilt stöd.

Bedömning och betygssättning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Ljusdals kommun uppfyller författningarnas krav inom bedömning och betygssättning.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Ljusdals kommun uppfyller författningarnas krav inom förutsättningar för lärande och trygghet.

Styrning och utveckling av verksamheten

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Ljusdals kommun uppfyller författningarnas krav inom styrning och utveckling av verksamheten.

På Skolinspektionens vägnar

Mårten Petersson
Beslutsfattare

Marie Högstedt
Föredragande

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Färila skola

Fakta om Färila skola

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Ljusdals kommun under våren 2017. Färila skola besöktes av Skolinspektionen mellan den 4 april 2017 och den 4 maj 2017.

Färila skola är en kommunal grundskola belägen i Ljusdals kommun. Verksamheten omfattar förskoleklass samt årskurserna 1-9. På skolan går 348 elever.

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Vid det nationella ämnesprovet i matematik var andelen elever som nådde kravnivån högre än andelen i riket på två delprov (muntlig kommunikation samt runsuppfattning och geometriska objekt) och lägre på övriga delprov. På Färila skola var det som högst 100 procent av eleverna som nådde kravnivån i ett delprov och som lägst 59 procent. I riket var motsvarande siffra 95 procent respektive 80 procent.

Vid det nationella ämnesprovet i svenska var andelen elever som nådde kravnivån lägre på samtliga delprov förutom på delprovet enskilt textsamtal som var i paritet med rikets resultat. I Färila skola var det som högst 97 procent av eleverna som nådde kravnivån i ett delprov och som lägst 74 procent. I riket var motsvarande siffra 99 procent respektive 91 procent.

Årskurs 6

Av Skolverkets nationella statistik (SIRIS) för läsåret 2015/2016 framgår att andelen elever som vid läsårets slut nådde de nationella kunskapskraven i engelska och svenska var 84 procent. I övriga ämnen uppnådde nästintill 100 procent av eleverna de nationella kunskapskraven.

Årskurs 9

Av Skolverkets nationella statistik (SIRIS) för läsåret 2015/2016 framgår att 83 procent av eleverna uppnådde kunskapskraven i samtliga ämnen. Genomsnittet för riket var 78 procent. Det genomsnittliga meritvärdet för läsåret 2015/16 var 223,4 poäng. I riket var motsvarande siffra 229,2. Det finns ingen tydlig trend för det genomsnittliga meritvärdet i Färila skola utan har fluktuerat sedan 2007. Cirka 100 procent av eleverna blev behöriga att söka till yrkesprogram på gymnasiet läsåret 2015/16.

Trygghet och studiero

Årskurs 9

På den elevenkät, Skolenkäten, som Skolinspektionen genomförde hösten 2016 inför tillsynen var indexvärdet för området trygghet 7,3 och för området förhindra kränkningar 4,0. Motsvarande värden för samtliga medverkande skolenheter årskurs 9

var 7,9 respektive 7,2 på en skala mellan 0-10 där ett högt indexvärde indikerar en positiv uppfattning. Vidare framkommer att nästan hälften av eleverna, 48 procent, uppgav att påståendet "Min skola arbetar aktivt med att förhindra kränkande behandling" stämmer inte alls eller stämmer ganska dåligt. Medelvärde på frågan på Färila skola var 3,3, motsvarande värde för samtliga deltagande skolenheter årskurs 9 är 6,6.

Årskurs 5

På den elevenkät som Skolinspektionen genomförde hösten 2016 inför tillsynen, Skolenkäten, var medelvärde för påståendet "jag känner mig trygg i skolan" 7,7 och 7,8 på påståendet "de vuxna reagerar om de får reda på att någon har varit elak mot en elev". Motsvarande värden för samtliga medverkande skolenheter årskurs 5 var 8,4 respektive 8,1 på en skala mellan 0-10 där ett högt indexvärde indikerar en positiv uppfattning.